

A FAO/WHO Codex Alimentarius ismertetése

Sokan vannak, akik hallottak, tudnak a FAO/WHO Codex Alimentariusról – vagy ahogy a napi gyakorlatban röviden hívják –, a Codexről. Kevesebben, többnyire csak a vele közvetlen kapcsolatba kerültek ismerik munkájának részleteit, dokumentumait és ezek szerepét, jelentőségét. E rövid ismertetés a magyar élelmiszergazdaság szereplőit szeretné részletesebben megismertetni a Codex-el.

1.1 Mi a Codex?

A gyakorlatias válasz nagyon egyszerű. Az ENSZ két szakosított szervezete, a FAO (Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet) és a WHO (Egészségügyi Világ Szervezet) által létrehozott rendszerben kidolgozott, különféle nevű dokumentumok összessége a Codex. Ezek a dokumentumok minden regionális (pl. az EU) és nemzeti (természetesen a magyar is) élelmiszer szabályozás alapjául szolgálnak.

Folytatva a gyakorlatias megközelítést, nézzük meg milyen fajtái vannak a Codex dokumentumoknak.

1.2 A Codex dokumentumok fajtái

1.2.1 Szabványok (standards)

Ezek a legjellemzőbb dokumentumok, sokféle témával foglalkoznak. Legfontosabb csoportjaik a következők:

- Termék szabványok
Egyes termékek/termékcsoportok követelményeit (összetétel, adalékok, szennyező anyagok, jelölés, vizsgálati módszer, stb.) rögzítik. A szabályozás nem terjed ki minden termékcsoportra. A legfontosabb szabályozott csoportok a következők:
  - Cereáliák és származékaik (pl. növényi fehérjék)
  - Zsírok és olajok
  - Halak, halászati termékek
  - Friss gyümölcsök, zöldségek
  - Tartósított és gyorsfagyasztott gyümölcsök, zöldségek
  - Gyümölcslevek
  - Húsok és húskészítmények
  - Tej és tejtermékek
  - Cukor, kakaó termékek, csokoládé és más termékek
- Általános szabványok
Valamennyi élelmiszerre vonatkozó, általános követelményeket (pl. jelölés, adalékanyagok, szennyező anyagok) szabályoznak
- Vizsgálati és mintavételi szabványok
- Peszticid-, állatgyógyszer maradvány szabványok

1.2.2 Gyakorlati szabályok (Codex of Practice)

Az élelmiszer lánc egészében, vagy egy-egy területén (pl. előállítás, szállítás, étkeztetés, stb.) alkalmazandó fontos eljárásokat írja le. Legismertebb és talán legfontosabb az élelmiszer-higiénia vonatkozó dokumentum (ennek egyik melléklete a megjelenése óta önálló életet élő és mindenütt alkalmazott HACCP rendszer leírása)

1.2.3 Útmutatók (Guidelines)

Kétféle fajtájuk van:

- Az élelmiszerlánc egyes fontos területein alkalmazandó elvek, politikák rögzítése. Ilyenek pl:
  - Mikrobiológiai kockázat becslés
  - Génmódosított élelmiszerek kockázat becslése
  - Import-export ellenőrzés és bizonylatolás
  - Eszenciális tápanyagok élelmiszerhez adása
- Az elvek, politikák megvalósítása egyes területeken. Ilyenek, pl. a tápanyag összetételi állítások, a bio élelmiszerek jelölése, stb.

1.3 A Codex története

A Codex létrehozása nem néhány ember elhatározásán, hanem komoly gazdasági-társadalmi igényen alapult.

A ma emberének nehéz már elképzelni, de tény:

Az élelmiszerek nemzetközi kereskedelme csak a II. világháborút követő gazdasági konszolidáció, majd fellendülés idejétől – tehát egy fél évszázada – lett általános. Addig csak egy-egy speciális, másutt nem, vagy nem elég mennyiségben előállítható élelmiszer (bor, banán, tejtermék, stb.) lépte át az országhatárokat.

A múlt század közepére a technikai fejlődés (szállítás) és a fogyasztói igény általánossá tette a nemzetközi árúcsereit.

Az élelmiszerek szabályozása azonban mindaddig – az országon belüli kereskedelemhez igazodva – nemzeti szintű volt. Az ezt túllépő, nemzetközi szintű szabályozása kétoldalú igény volt:

- A kereskedelmet akadályozták az egymástól többé, vagy kevésbé, de általában eltérő nemzeti szabályok. Ezek betartása azt követelte meg, hogy minden ország számára más jellemzőkkel állítsák elő és szállítsák termékeiket.
- A fogyasztók védelme szempontjából részben az új, addig nem, vagy nem eléggé ismert (így a nemzeti élelmiszerjogban természetesen nem szabályozott) termékek megjelenése vetett fel új aggályokat. De ugyanilyen probléma volt az akkorra rohamosan fejlődő élelmiszer-tudomány eredményei nemzetközi alkalmazásának esetleges mellék-, vagy káros hatásaival szembeni egységes védelem igénye is.

Az ENSz szakosított szervezeteként 1945-ben létrehozott FAO, majd 1948-ban a WHO céljaik között deklarálták ezen problémák megoldásához való hozzájárulást.

Az 50-es években (mikor az élelmiszer-kereskedelem még csak regionális keretekben volt általános) Európai, illetve Latin-Amerikai élelmiszer szabályok létrehozására születtek javaslatok. A valóban működő, már világméretű rendszer létrehozása a hatvanas évek elején történt meg:

- 1961-ben a FAO elhatározza a a Codex Alimentarius Főbizottság létrehozását és a WHO-val közös élelmiszer szabványosítási program beindítását.
- 1962-ben a FAO/WHO Együttes Élelmiszer-szabványosítási Konferencia javasolja, hogy a (FAO által már létrehozott) Főbizottság indítsa be a szabványosítási programot.
- 1963-ban a WHO Közgyűlése is jóváhagyja a programot és a WHO ebben való részvételét.

A Codex azóta folyamatosan működik. Munkájának számszerű eredményei a kidolgozott, elfogadott dokumentumok. Ezek (2006. július 1-i állapot szerint) a következők:

- Termékszabványok	186 db
- Termékre vonatkozó útmutatók, gyakorlati szabályok	46 db
- Általános jelölési szabványok	9 db
- Általános higiéniai útmutatók, gyakorlati szabályok	5 db
- Kockázat becslési útmutatók	3 db
- Szennyező anyag szabvány, útmutató, gyakorlati szabály	12 db
- Adalékanyaggal kapcsolatos szabály	7 db

- Ellenőrzési, bizonylatolási eljárás	8 db
- Analitikai, mintavételi szabály	15 db
- Növényvédőszer maradék határérték	218 szer, 2930 határértéke
- Adalékanyag szabályok	292 szer, 1112 szabály
- Állatgyógyszer maradék határérték	49 szer, 441 határérték
- Regionális útmutatók	3 db

A munka számokkal ki nem fejezhető eredményei legalább ennyire fontosak:

A Codex a világ élelmiszer-szabályozásának összefogó, a regionális és nemzeti szabályozásokat is meghatározó központjává vált.

Munkájában a tagországok (jelenleg 180 ország) mellett tanácskozási joggal minden az élelmiszer-szabályozáshoz valami módon kapcsolódó nem kormányzati szerv is részt vesz.

Ülésein így a világ legjobb szakemberei találkoznak, vitatkoznak és jutnak a különböző kérdésekben egyezségekre.

Az így született dokumentumokat az egész világ ismeri, alkalmazza.

1.4 A Codex dokumentumok alkalmazása

A Codex dokumentumai alkalmazásánál azt az elvet követte, mely a szabványosításnál már régen kialakult és elfogadott. Az alkalmazás az érdekeltek (régiónok, országok, gazdasági szereplők) érdeke.

Ezért a Codex szabályai nem kényszerítik tagországait az alkalmazásra. A nemzeti szabályozásba való bevezetésnek három módozata lehetséges:

- Teljesen átveszi a dokumentumot
- Részlegesen (csak bizonyos elemeit) veszi át
- Nem veszi át, de a nemzetközi kereskedelemben alkalmazza, tehát a Codexnek megfelelő termékek behozatalát nem gátolja.

A Codex alkalmazási szabályai változatlanul ezek. A kilencvenes évek elején azonban a világkereskedelem további fejlesztését célzó nemzetközi egyezmények a Codex alkalmazásának harmadik módozatát (a nemzetközi kereskedelemben való alkalmazást) gyakorlatilag kötelezővé tették.

A világkereskedelem fejlesztését, az ezt akadályozó tényezők fokozatos felszámolásával segíteni akaró GATT Egyezmény (General Agreement on Trade and Traffic – Általános Kereskedelmi és Vámegegyezmény) keretében egy évtizede folyó világméretű tárgyalások eredményeként 1995-ben létrejött Világkereskedelmi Szervezet, a WTO (World Trade Organization), két igen fontos egyezményt fogadott el a kereskedelmet akadályozó un. technikai akadályok megszüntetésének segítésére.

E „technikai akadályok” alatt az egyes országok eltérő szabályait, előírásait, ellenőrzési, engedélyezési rendszereit értik, melyek megnehezítik, drágítják, lassítják a termékek – kiemelten a minden országban igen részletesen szabályozott élelmiszerek – kereskedelmét.

A TBT (Technical Barriers of Trade – A Kereskedelem Technikai Akadályai) Egyezmény általános, minden termékre kiterjedő. Az Egyezmény elismeri, hogy minden országnak joga van a fogyasztói védelmében szükséges szabályozási, ellenőrzési intézkedésekre. Ezen intézkedések azonban nem válhatnak a külföldi termékeket a belföldivel szemben hátrányos helyzetbe hozó akadályokká. Nem haladhatják meg az ésszerű szinteket. Ezt az „ésszerűséget” a vonatkozó nemzetközi dokumentumok, vagy ezek hiányában tudományos eredményekhez alapján lehet elfogadni.

Az SPS (Sanitary and Phyto Sanitary – Egészségügyi és Növényegészségügyi) Egyezmény jellegéből következően elsősorban az élelmiszereket érinti. Ez az Egyezmény már név szerint említve rendszeresen a Codexre hivatkozik, mint olyan dokumentumra, amely az ésszerűen elvárható fogyasztói védelmet jelenti. A Codexben rögzített előírásoknál szigorúbb nemzeti szabályok tehát a kereskedelem indokolatlan akadályozását jelenthetik.

Mindkét egyezmény a WTO keretében felállítandó részleg feladatává teszi a betartás, vagyis a nemzeti szabályozás esetleges „ésszerűtlen”, a kereskedelmet akadályozó voltának vizsgálatát és az ez ellen megteendő konkrét lépéseket.

1.5 Magyarország és a Codex

Magyarország azonnal bekapcsolódott a Codex munkába. Ez nem volt természetes és magától értendő az akkori politikai viszonyok között. Egy kis lépése volt annak az „óvatos nyitásnak” amellyel az ország a másfél-két évtizedes szinte teljes elzárkózás után megpróbált bekapcsolódni a világ vérkeringésébe. Ez az élelmiszer területen – beleértve mindenek előtt az élelmiszerek kereskedelmét – különösen érezhető, és az előző időszakhoz viszonyítva egyértelműen sikeres volt.

A magyar szakemberek bekapcsolódtak a számunkra fontos bizottságok munkájába. Megbecsülést, elismerést szereztek, és ami a legfontosabb: a magyar élelmiszer rendeletekben, szabványokban kezdtek a megismert Codex dokumentumok „beszivárogni”. Ezt a csendes, nem látványos folyamatot a magyar élelmiszerjog Európai Unióval való harmonizációja idején lehetett legjobban érzékelni:

A magyar élelmiszeripar minden különösebb megrázkódtatás nélkül át tudta venni az EU anyagát. És ebben meghatározó jelentősége van annak, hogy igen sok esetben pontosan látható: egy-egy előírást, határértéket a mi korábbi szabályozásunk is és az EU is azonos helyről, a Codexből vettük át.

Magyarország megbecsülést szerzett a Codexben, értékelték aktív részvételét. 1972-ben egyik igen fontos szakbizottsága, az Analitikai és Mintavételi Módszerek Szakbizottság titkárságát bízta a Codex Magyarországra, ami az akkori kettéosztott világban különösen nagy jelentőségű volt, ilyen feladatot kelet-európai ország azóta sem kapott.

2. A FAO/WHO Codex Alimentarius működése

2.1 A Codex szervei

2.1.1 A Főbizottság (Commission)

Az ENSz Közgyűléshez hasonlóan nem kinevezett tagokból áll, hanem a tagországok delegátusainak évente egyszer Genfben, vagy Rómában tartott gyűlése (melyen a megfigyelő szervezetek is részt vesznek.)

Ez a Codex legfőbb, döntéshozó szerve. Célokat, elveket és a konkrét, szabványalkotási munka keretei határozza meg. Ilyenek a hosszú- és középtávú tervek, konkrét dokumentumok kidolgozásának, illetve a szakbizottságok által kidolgozott anyagoknak a jóváhagyása.

Munkáját a két ülésre megválasztott elnök, illetve három elnökhelyettes irányítja.

2.1.2 A Végrehajtó Bizottság (Executive Committee)

Szűkebb, választott, kinevezett tagokból álló testület, mely a Főbizottság ülései közötti időszakban a Főbizottság nevében eljárva irányítja, felügyeli a konkrét munkát.

Szükségszerűen gyakorisággal ülésezik. Minden főbizottsági ülést közvetlenül megelőzve is van ülése, mikor előkészíti a Főbizottság ülésének témáit.

Tagjai a Főbizottság elnöke és helyettesei, a regionális koordinációs szakbizottságokat (hat ilyen szakbizottság van) vezető un. regionális koordinátorok és egy-egy tag a világ hét fő térségéből.

2.1.3 A Titkárság

A rendkívül sok helyen folyó tevékenységet, sok (ezzel csak alkalmilag foglalkozó) ember munkáját össze kell fogni. Biztosítani kell, hogy minden dokumentum tartalmilag és formailag is megfeleljen a

Codex szigorúan rögzített Eljárási Rendjének (Procedura Manual). El kell kerülni az egyes szakbizottságok munkája közötti surlódásokat.

Erre szolgál a FAO székhelyén, Rómában működő Titkárság. Tagjait a legjobban képzett, erre pályázó szakemberek közül a FAO és a WHO (a Codex un. szülő szervezetei) választják ki.

2.1.4 Kiegészítő testületek (Subsidiary bodies)

A dokumentumok kidolgozása nagyszámú, a világ különböző országaiban működő testületben folyik. Ezek fajtái a következők:

- **Általános szakbizottságok (General Subject Committees).**

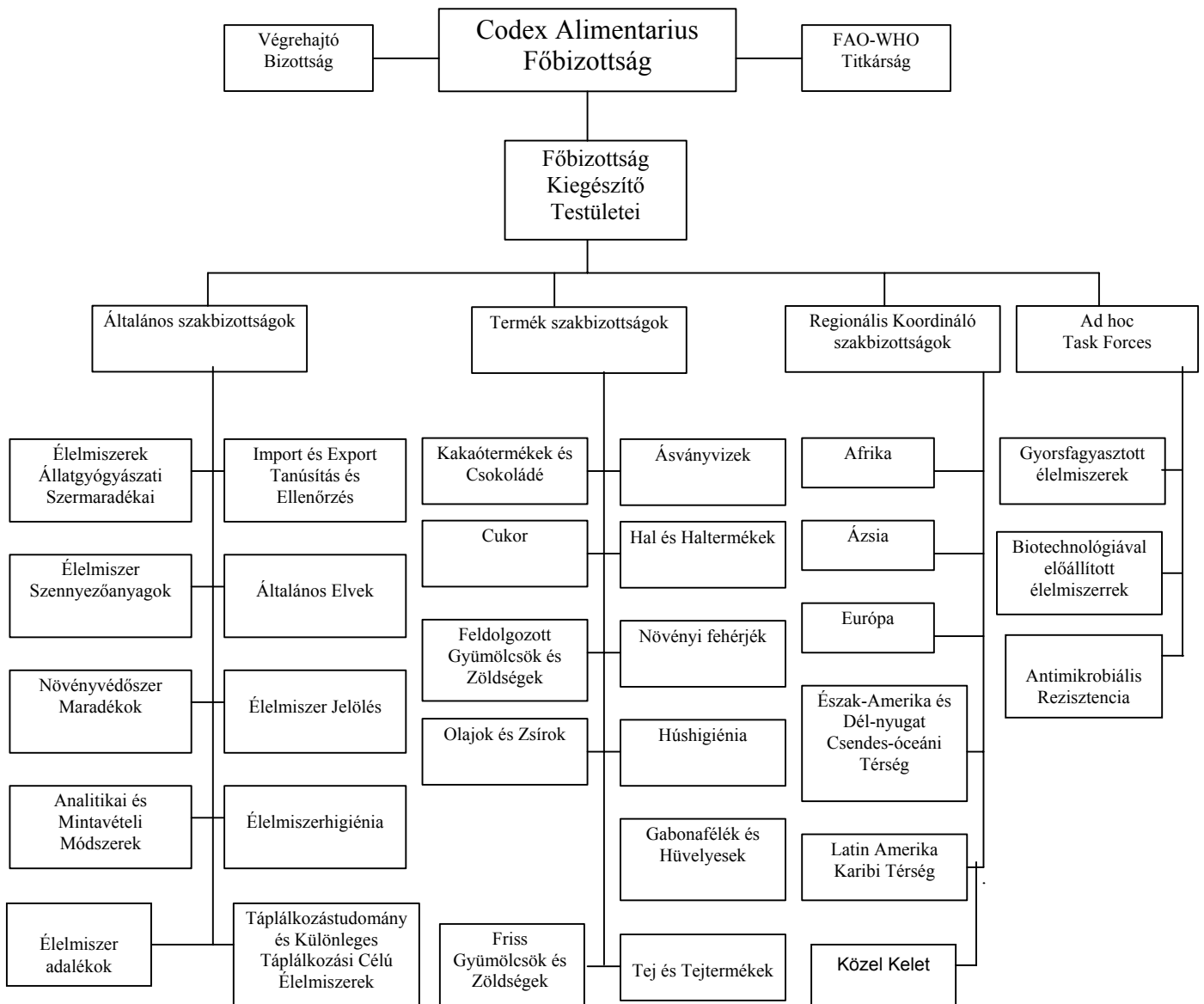
A horizontális, az élelmiszerlánc egészét érintő témákkal foglalkoznak (ezért szokták horizontális szakbizottságoknak is nevezni őket). Jelenleg 10 ilyen bizottság van (pl. higiéniai, jelölés, analitika, szennyező anyagok, adalékok, stb.)
A működtetésüket (ez valamennyi kiegészítő testületre igaz) egy-egy tagország vállalja. Ez a házigazda ország adja a szakbizottság Titkárságát, szervezi az évenkénti üléseket és nevezi meg az üléseket levezető szakbizottsági elnököt.
A szakbizottság tesz javaslatot a kidolgozandó dokumentumokra és a Főbizottság egyetértése esetén elvégzi a kidolgozást. A kidolgozott anyag a Főbizottság jóváhagyása után része lesz a Codex Alimentariusnak.
- **Termék szakbizottságok (Commodity Committees)**

Ezek annyiban térnek el az általános szakbizottságoktól, hogy csak egy-egy termékcsoporthal foglalkoznak. (ezért vertikálisnak is szokták nevezni őket).
Az általános szakbizottságok témája gyakorlatilag kimeríthetetlen (folyamatosan vannak új és így szabályozandó témák). A termék szakbizottságok viszont egy idő után (ha az adott termék szabványait elkészítették) munkájukat felfüggesztve un. alvó bizottságokká válnak.
Jelenleg öt szakbizottság dolgozik folyamatosan (pl. friss gyümölcsök, hőldségek, tej és tejtermékek, stb.) Hat termékszakbizottság, munkáját befejezve egyenlőre „alszik” (pl. ásványvíz, cukor, stb.).
- **Ideiglenes Kormányközi Célbizottságok (Ad hoc Intergovernmental Task Forces)**

A magyarul is általában task force-nek nevezett testületeket egy 1999-es döntés alapján hozta létre a Főbizottság. Abban különböznek a szakbizottságoktól, hogy mandátumuk meghatározott időre (5 év) és csak előre meghatározott dokumentumok létrehozására szól. Működési rendjük azonos a szakbizottságokéval.
Jelenleg négy task force működik (pl. biotechnológia, takarmányozás, stb.)
- **Koordinációs szakbizottságok (Coordinating Committees)**

A Codex az egész világot, eltérő fejlettségű, kultúrájú, szokású országokat fog egybe. A világ hat térségében (pl. Afrika, Közel-Kelet, Ázsia, Európa, stb.) működő koordinációs szakbizottságok az egyes térségek érdekeinek kifejezését és érvényre juttatását segítik. Ez alapvetően két irányú tevékenységet jelent. Egyrészt a Codex munka (stratégiák, munkaterv, konkrét dokumentumok kidolgozása) saját érdekeik szerinti befolyásolása. Másrészt önálló, csak a saját térségükre vonatkozó dokumentumok (jellemzően az általános elvek pl. kockázat elemzés konkrét érvényre juttatása) kidolgozása.
Működésük a többi szakbizottságéval azonos. Elnököket regionális koordinátoroknak nevezik és (mint ott említettük) tagjai a Végrehajtó Bizottságnak.

2.1.5 A Codex szervezeti ábrája

2.2 A Codex munkarendje

A Codex dokumentumok kidolgozása bonyolult és hosszadalmas folyamat. Nem is lehet más, hiszen olyan szabályt kell alkotni, mely a világ minden térségének, országának ezek tudományos eredményeinek, fogyasztóinak, gyártóinak egyaránt elfogadható. A Codexnek ugyanis alapelve, hogy konszenzusra, vagyis minden ország egyetértésére törekszik szabályai megalkotásakor. Ez pedig sok tárgyalást, egyezkedést, új és új változatok kidolgozását, megvitatását jelenti.

Az Eljárási Rendszerben pontosan leírt munkamenet a szakmailag illetékes szakbizottságtól indul ki. A szakbizottság (a dokumentum pontos nevével, a kidolgozás részletes indoklásával) javaslatot tesz a Végrehajtó Bizottságnak a munka beindítására.

Az ezt követő munkalépcsők a következők:

- Első lépcsőben a Főbizottság, vagy a Végrehajtó Bizottság megvizsgálja, hogy a Codex kritériumoknak és prioritásoknak megfelel-e a javaslat és pozitív döntésben engedélyezi a munkát.
- Második lépcsőben a Titkárság elkészíti, vagy (leggyakrabban a szakbizottságban javaslatot tevő országgal) elkészítteti a dokumentum első tervezetét (proposed draft standard).
- Harmadik lépcsőben az első tervezetet a Titkárság minden tagországnak és az adott szakbizottság munkájában részt vevő megfigyelő szervezetnek véleményezésre megküldi.
- Negyedik lépcsőben a szakbizottság ülésén tárgyalják meg a tervezetet. Itt döntenek az előző lépcsőben írásban megküldött, valamint az ülésen felvetett észrevételekről és a Titkárság ezzel módosítja az első tervezetet.
- Ötödik lépcsőben a szakbizottság az első tervezetet benyújtja a Főbizottságnak, vagy a Végrehajtó Bizottságnak, aki (ha az megfelel a Codex elveknek, szabályoknak) és azt tervezetté (draft standard) nyilvánítja és a további munkát engedélyezi.
- Hatodik lépcsőben a tervezetet a Titkárság ismét megküldeni véleményezésre a tagországoknak és megfigyelő szervezeteknek. Ha a tervezet témája ezt szükségesé teszi, akkor az érintett Codex általános szakbizottságok (pl. jelölés, analitika, higiénia, stb.) véleményét is ki kell kérni. Ezzel azt biztosítják, hogy pl. a tervezet jelölési szabályai összhangban legyenek az általános jelölési szabályokkal.
- Hetedik lépcsőben ismét a szakbizottság ülése tárgyal az írásban megküldött, valamint az ülésen felmerült véleményekről, és ezzel a tervezet tárgyalását befejezi, azt jóváhagyásra a Főbizottságnak benyújtja.
- Nyolcadik lépcsőben a Főbizottság határoz a tervezetről. Ha elfogadja szabvánnyá, ezzel a Codex részévé válik a dokumentum.

Létezik az Eljárási Rend szerint gyorsított munkarend is. Ha a dokumentum elfogadása sürgős és az első tervezet munkái során a szövegről teljes konszenzus alakult ki, az ötödik lépcső (a Végrehajtó Bizottság elfogadása) után a következő lépcsők kihagyásával benyújtható a Főbizottságnak szabvánnyá nyilvánításra.

Ilyen, már az első körben teljes egyetértést kiváltó dokumentum azonban igen ritkán van. Inkább az ellenkező eset, a hosszú, elnyúlt tárgyalás a gyakori. Az, amikor a szakbizottságban (negyedik, vagy hetedik lépcső) nem sikerül egyetértésre jutni, a tervezet tehát nem tud a munkarendben tovább lépni. Ilyenkor újra és újra tárgyalásra kerül. Az Eljárási Rend lehetővé teszi, hogy a szakbizottság a dokumentum egy-egy problémájának megoldására szűkebb (a vitában leginkább érintett néhány tagállamból álló) munkacsoportot (Working Group) hozzon létre: Ezek a szakbizottsági ülés idején vagy azon kívül külön üléseznek (un. fizikai munkacsoport), illetve újabban az ülést megelőzően elektronikusan tárgyalnak (elektronikus munkacsoport).

2.3 A Codex munkájának tudományos háttere

A Codex dokumentumok tekintélye, elismertsége nagymértékben köszönhető tudományos megalapozottságuknak.

A Codex munkának elindítása óta rögzített és következetesen érvényre juttatott alapelve, hogy a kidolgozott dokumentumoknak tudományos elemzéseken kell alapulniok.

Ennek érdekében a Codex rendkívül nagy súlyt helyez:

- a szabályozás tudományos elveinek kidolgozására (pl. kockázat becslés);
- a világon meglévő tudományos eredmények összegyűjtésére;
- a még kellően nem tisztázott kérdések kutatásának ösztönzésére.

Ezen formalizált Codex tevékenység két részre osztható.

2.3.1 Szakértői értekezletek és konzultációk

A Codex Titkárság (általában évente) szervez olyan szélesebb, vagy szűkebb körű megbeszéléseket, melynek az élelmiszer tudomány szabályozási szempontjából különösen aktuális témáit tárgyalják meg. Az utóbbi években ilyen témák voltak a biotoxinok, az akrilamidok, a genetikailag módosított élelmiszerek. Az értekezletre, konzultációra a világ legkiválóbb, (lehetőleg) független szakembereit hívják meg. A viták, a kifejtett vélemények, az elfogadott emlékeztető teljesen nyilvános és a témában folyó további Codex munka alapjának számít.

2.3.2 Szakértői bizottságok

Ezek – az értekezletekkel ellentétben – már formális és a Codextől független, a FAO és a WHO (tehát a Codex szülő szervezetei) által működtetett testületek. Három ilyen testület dolgozik:

- FAO/WHO Élelmiszeradalék Szakértői Bizottság (JECFA)
1955-ben (tehát jóval a Codex létrehozása előtt) alapították az élelmiszerekben felhasználható adalékanyagok, a mennyiségek, a tisztasági követelmények, stb. megállapítására.
- FAO/WHO Növényvédőszer-maradék Értekezletek (JMPR)
1963-ban (már a Codex munka igényére) alapították a felhasználható szerek és megengedett maradékaik megállapítására.
- FAO/WHO Mikrobiológiai Kockázat Becslési Szakértői értekezletek (JEMRA)
2000-ben alapították a mikrobiológia követelmények korszerű elveken alapuló megállapítására.

Ezek a szervezetek nem elveket, tudományos véleményeket rögzítenek, hanem meghatározzák azokat az anyagokat és határértékeiket, melyek a fogyasztók egészségének veszélyeztetése nélkül használhatók. Az általuk megállapított értékek a megfelelő Codex szakbizottságok (adalék, növényvédőszer, higiénia) kidolgozandó dokumentumainak alapjául szolgálnak.

Ezen bizottságok tagjait nem a tagországok, vagy megfigyelő szervezetek delegálják, hanem a nyilvános felhívásra jelentkező legkiválóbb szakértők közül választják ki.

3. A Codex bizottságok ismertetése

3.1 Codex Alimentarius Főbizottság

Codex Alimentarius Commission (dokumentum kódjele: ALINORM)

Első ülése: Róma, Olaszország, 1963 június 25 - július 3

Hatáskörének meghatározása:

A Codex Alimentarius Főbizottság (Commission) az ENSZ Élelmiszer és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) és az Egészségügyi Világszervezete (WHO) által létrehozott FAO/WHO Élelmiszer Szabványosítási Program szervezője és végrehajtója. Fő feladatai:

- a) a fogyasztók egészségének védelme és az élelmiszerkereskedelem piaci versenytisztaság biztosítása;
- b) a nemzetközi kormányzati és nem-kormányzati szervezetek által végzett szabványosítási munkálatok koordinálásának elősegítése;
- c) prioritások meghatározása, valamint a szabvány-tervezetek készítésének irányítása;
- d) a c) pontban meghatározott szabványok kidolgozásának finanszírozása elfogadása és közzététele;

- e) a megjelent szabványok szükségszerű módosítása.

Munkájában a FAO és WHO minden tagországa részt vehet. Bármely más ország vagy nemzetközi szervezet megfigyelőként csatlakozhat a Főbizottsághoz.

Tevékenységről a főigazgatóknak küldött jelentéseken keresztül - a FAO és a WHO Közgyűlésének kell jelentést tennie.

A Főbizottság az ülései levezetésére elnököt és három alelnököt választ.

A Főbizottság tagjai közül Végrehajtó Bizottságot választ, mely kétévenkénti ülések közötti időszakban a munkáját irányítja.

Codex Alimentarius Főbizottság Végrehajtó Bizottsága

Executive Committee of the Codex Alimentarius Commission (dokumentum kódjele: CS/EXEC)

Első ülése: Róma, Olaszország 1963. július 3.

Hatáskörének meghatározása:

A Végrehajtó Bizottság a Főbizottság ülései közötti időszakban a Főbizottság nevében és jogával jár el.

Üléseit szükségszerűen gyakorisággal tartja.

- a) tagjai a Főbizottság elnöke és helyettesei, a regionális koordinátorok és a Főbizottság által választott két térségi képviselő
- b) javaslatot tesz a Főbizottságnak bármely általános (orientációs, tervezési, szervezési, stb) témában,
- c) részt vesz a szabványosítási munka irányításában, ellenőrzi a programok megvalósítását

3.2 A Főbizottság kiegészítő testületei

3.2.1 Általános szabványosítási szakbizottságok

Általános Elvek Codex Szakbizottság

Codex Committee on General Principles (dokumentum kódjele: CX/GP)

Titkárság: Franciaország

Első ülése: Párizs, 1965, október 4 – 8.

Hatáskörének meghatározása:

A Codex Alimentarius Főbizottság által meghatározott olyan általános kérdések szabályozása, amelyek megjelölik a Codex Alimentarius célját és hatáskörét, a Codex szabványok természetét és az országok által elfogadott formáit. Irányelvek (guidelines) kidolgozása a Codex Bizottságok számára. Olyan mechanizmus fejlesztése, mely vizsgálja a kormányok előterjesztéseit az egyes szabványok vagy más előírások gazdasági hatásairól, az országuk gazdaságára gyakorolt lehetséges

következtetésekkel kapcsolatban; Etikai Útmutató (Code of Ethics) kidolgozása a nemzetközi élelmiszer kereskedelemben.

Élelmiszer Szennyezőanyagok Codex Szakbizottság

Codex Committee on Contaminants in Food (dokumentum kódjele: CX/FAC)

Titkárság: Hollandia

Első ülése: Hága, 1964, május 19 – 22, illetve 2007.

A szakbizottságot – az 1964 óta Hollandia titkárságával működött Adalék és Szennyezőanyagok Szakbizottság kettéválasztásával – a Főbizottság 2006-ban hozta létre.

Hatáskörének meghatározása:

- a) az egyes szennyezőanyagok (beleértve a környezeti szennyezőket is) és a természetesen előforduló toxikus anyagok maximálisan megengedett szintjének megállapítása élelmiszerekben és állati takarmányokban;
- b) az élelmiszer szennyezőanyag prioritási listáinak elkészítése az Élelmiszer Adalékanyagok FAO/WHO Közös Szakértői Bizottság (JECFA) által történő toxikológiai értékeléséhez;
- c) az élelmiszerben történő meghatározásukra szolgáló vizsgálati módszerek áttekintése;
- d) szabványok vagy útmutatók kidolgozása.

Élelmiszer Adalékok Codex Szakbizottság

Codex Committee on Food Additives (dokumentum kódjele: CX/FA)

Titkárság: Kínai Népköztársaság

Első ülése: Hága, 1964. május 19-22, illetve 2007.

A szakbizottságot – az 1964 óta Hollandia titkárságával működött Adalék és Szennyezőanyagok Szakbizottság kettéválasztásával – a Főbizottság 2006-ban hozta létre.

Hatáskörének meghatározása

- a) az egyes élelmiszer adalékanyagok megengedett, vagy ajánlott felhasználási szintjének megállapítása élelmiszerekben és takarmányokban;
- b) az adalékanyagok prioritási listáinak elkészítése a FAO/WHO Közös Élelmiszer Adalékanyagok Szakértői Bizottság (JECFA) által történő értékeléséhez;
- c) javaslat tétel a Főbizottság számára az élelmiszer adalékanyagok tisztasági kritériumaira;
- d) az élelmiszerekben történő meghatározásukra vonatkozó módszerek áttekintése.

Élelmiszer-higiénia Codex Szakbizottság

Codex Committee on Food Hygiene (dokumentum kódjele: CX/FH)

Titkárság: Amerikai Egyesült Államok

Első ülése: Washington D.C., 1964. május 27 - 28.

Hatáskörének meghatározása:

- a) az élelmiszerhigiéniára vonatkozó tervezetek készítése, amely magában foglalja - ahol szükséges - a mikrobiológiai követelményeket és módszertant;
- b) a Codex Szakbizottságok által készített és Codex Szabványokban meghatározott higiéniai előírások áttekintése, szükség szerint módosítása és jóváhagyása, valamint,
- c) a Codex Szakbizottságok által készített és Codex útmutatókban szereplő higiéniai előírások áttekintése, szükség szerint módosítása és jóváhagyása, kivéve egyedi eseteket, ahol Főbizottság másképpen rendelkezik, vagy
- d) a Codex Termék Szakbizottságok hatáskörébe tartozó, vagy nem tartozó specifikus élelmiszerek és élelmiszercsoportok higiénijára vonatkozó tervezetek készítése;
- e) a Főbizottságtól kapott specifikus higiéniai problémák megvitatása.

Élelmiszer Jelölés Codex Bizottság

Codex Committee on Food Labelling (dokumentum kódjele: CX/FL)

Titkárság: Kanada

Első ülése: Ottawa, 1965. június 21 - 25.

Hatáskörének meghatározása:

- a) az élelmiszerek jelölésére vonatkozó tervezetek készítése;
- b) a Codex Bizottságok szabványtervezeteiben, útmutatóiban és irányelveiben szereplő, jelölésre vonatkozó követelmények áttekintése, - ha szükséges - módosítása és specifikus előírások jóváhagyása;
- c) a Főbizottságtól kapott specifikus jelölési problémák tanulmányozása;
- d) az élelmiszerek hirdetésével kapcsolatos problémák tanulmányozása, különös tekintettel reklám-állításokra és félrevezető leírásokra.

Analitikai és Mintavételi Módszerek Codex Bizottság

Codex Committee on Methods of Analysis and Sampling (dokumentum kódjele: CX/MAS)

Titkárság: Magyarország

Első ülése: Berlin, 1965. szeptember 23 - 24.

Budapest, 1972. szeptember 12-18.

A Titkárságot Magyarország 1972-ben vette át a Német Szövetségi Köztársaságtól

Hatáskörének meghatározása:

- a) az analitikai és mintavételi Codex módszerek kidolgozási kritériumainak meghatározása;
- b) a Codex és más, analitikai és mintavételi módszerekkel foglalkozó nemzetközi szervezetek közti koordináló testület szerepének betöltése;
- c) a b). szakaszban említett szervezetek ajánlásai alapján olyan analitikai és mintavételi referencia módszerek megadása, amelyek megfelelnek a Codex szabványok céljaira, és amelyek általában több élelmiszer esetén alkalmazhatók;
- d) a Codex Termék Szakbizottságok által javasolt analitikai és mintavételi módszerek áttekintése, ha szükséges módosítása, és ha megfelelőek, elfogadása, kivéve az élelmiszerekben található növényvédőszer maradékok és állatgyógyászati szermaradékok analitikai és mintavételi módszereit, a mikrobiológiai minőség és biztonság, valamint az élelmiszer adalékanyagok előírásainak való megfelelés megítélésére szolgáló módszereket, amelyek nem tartoznak a Szakbizottság feladatkörébe;
- e) mintavételi tervek és eljárások kidolgozása;
- f) a Főbizottság vagy bármely Codex Szakbizottság által előterjesztett speciális mintavételi és analitikai problémák megvitatása;
- g) az élelmiszervizsgáló laboratóriumok jártasságának, valamint a laboratóriumi minőségbiztosítási rendszereknek az elbírálására szolgáló eljárások, protokollok, irányelvek és kapcsolódó anyagok kidolgozása.

Növényvédőszer Maradékok Codex Szakbizottság

Codex Committee on Pesticide Residues (dokumentum kódjele: CX/PR)

Titkárság: Kínai Népköztársaság

Első ülése: Hága, 1966. január 17 - 21.

A Szakbizottság Titkárságát a Főbizottság döntése alapján 2006-tól Kína vette át Hollandiától.

Hatáskörének meghatározása:

- a) a növényvédőszer maradékokra vonatkozó maximálisan megengedett szintek megállapítása specifikus élelmiszerekben és élelmiszercsoportokban;
- b) a növényvédőszer maradékokra vonatkozó maximálisan megengedett szintek megállapítása a nemzetközi kereskedelembe kerülő azon állati takarmányokban, amelyekben ez indokolt az emberi egészség védelme érdekében;
- c) növényvédőszer prioritási listák készítése a Növényvédőszer Maradékok FAO/WHO Közös Szakértői Értekezlet (JMPR) által történő értékeléséhez;
- d) az élelmiszerekben, ill. takarmányokban lévő növényvédőszer maradékok meghatározására szolgáló mintavételi és vizsgálati módszerek áttekintése;
- e) a növényvédőszer maradékot tartalmazó élelmiszerek és takarmányok biztonságával kapcsolatos más kérdések áttekintése;
- f) a növényvédőszer maradékhöz vegyi vagy más hasonlóságot mutató, környezeti és ipari szennyezőanyagokra vonatkozó maximálisan megengedett szintek megállapítása specifikus élelmiszerekben és élelmiszercsoportokban

Élelmiszerek Állatgyógyászati Szermaradécai Codex Szakbizottság

Codex Committee on Residues of Veterinary Drugs in Foods (dokumentum kódjele: CX/RVDF)

Titkárság: Amerikai Egyesült Államok

Első ülése: Washington, D.C. 1986. október 27 - 31.

Hatáskörének meghatározása:

- a) a prioritások meghatározása az élelmiszerek állatgyógyászati szermaradékainak megállapításához;
- b) a szermaradékok maximális szintjének ajánlása;
- c) az igénynek megfelelően útmutatók kidolgozása;
- d) az élelmiszer állatgyógyászati szermaradékok ellenőrzésére használt vizsgálati módszerek kritériumainak meghatározása.

Élelmiszer Import-Export Tanúsítási és Ellenőrzési Rendszerek Codex Bizottság

Codex Committee on Food Import and Export Certification and Inspection Systems (dokumentum kódjele: CX/FICS)

Titkárság: Ausztrália

Első ülése: Canberra, 1992. szeptember 21 - 25.

Hatáskörének meghatározása:

- a) az élelmiszerek import és export ellenőrzési és tanúsítási rendszerei alapelveinek és útmutatóinak kidolgozása azon céllal, hogy harmonizálja a fogyasztók egészségvédelmi módszereit és eljárásait, biztosítsák a tisztességes kereskedelmi gyakorlatot és előmozdítsák az élelmiszerek nemzetközi kereskedelmét;
- b) az exportáló és importáló országok illetékes bizottságai részére alapelvek és útmutatók kidolgozása olyan eljárások alkalmazásához, melyek biztosítják, hogy ahol ez szükséges az élelmiszerek megfeleljenek az előírásoknak, mindenek előtt a törvényi egészségügyi előírásainak;
- c) a hivatalos tanúsítványok formátumával, tartalmukkal, nyelvezetükkel kapcsolatos követelmények és útmutatók kidolgozása, melyeket az országok a nemzetközi harmonizáció érdekében megkövetelhetnek;
- d) az élelmiszerek export-import ellenőrzésével kapcsolatos információcserével kapcsolatos javaslatok megtétele;

Táplálkozástudomány és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Codex Bizottság

Codex Committee on Nutrition and Foods for Special Dietary Uses (dokumentum kódjele: CX/NFSDU)

Titkárság: Németország

Első ülése: Freiburg in Greisgau, 1966. május 2- 5.

Hatáskörének meghatározása:

- a) az élelmiszerek táplálkozási aspektusaira vonatkozó általános intézkedési tervezetek kidolgozása;
- b) ha szükséges, más Szakbizottságokkal együttműködve, szabványok, irányelvek vagy egyéb kapcsolatos dokumentumok kidolgozása a különleges táplálkozási célokra készült élelmiszerekre;
- c) a Codex Szabványok, irányelvek vagy egyéb kapcsolatos dokumentumokban meghatározott táplálkozástudományi előírások áttekintése, szükség szerint módosítása és jóváhagyása.

3.2.2 Termék szabványosítási szakbizottságok

Kakaótermékek és Csokoládé Codex Szakbizottság

Codex Committee on Cocoa Products and Chocolate (dokumentum kódjele: CX/CPC)

Titkárság: Svájc

Első ülés: Neuchatel, 1963. november 5 - 6.

Utolsó ülése: 2000. november 2 - 4.

Fribourg 2001. október 3-5.

Működése felfüggesztve

Hatáskörének meghatározása:

Kakaótermékek és csokoládéra vonatkozó világszabványok kidolgozása.

Cukor Codex Szakbizottság

Codex Committee on Sugars (dokumentum kódjele: CX/S)

Titkárság: Egyesült Királyság

Első ülése: London, 1964. március 3 - 5

Utolsó ülése: London, 2000. február 9 - 11.

Működése felfüggesztve

Hatáskörének meghatározása:

Cukor és cukortermékekre vonatkozó világszabványok kidolgozása.

Feldolgozott Gyümölcs és Zöldség Codex Szakbizottság

Codex Committee on Processed Fruits and Vegetables (dokumentum kódjele: CX/PFV)

Titkárság: Amerikai Egyesült Államok

Első ülése: Washington, D.C. 1964. május 29 - 30.

Hatáskörének meghatározása:

Feldolgozott gyümölcs és zöldségre vonatkozó világszabványok kidolgozása, beleértve szárított termékeket, tartósított száraz borsót és babot, gyümölcsdzsemét és zselét; az aszalt szilva, ill. gyümölcslevek és zöldséglevek kivételével.

Olajok és Zsírok Codex Szakbizottság

Codex Committee on Fats and Oils (dokumentum kódjele: CX/FO)

Titkárság: Egyesült Királyság

Első ülése: London, 1964. február 25 - 27.

Hatáskörének meghatározása:

Az állati, növényi és hal olajokra és zsírokra vonatkozó világszabványok kidolgozása, beleértve a margarint és olívaolajat.

Hús Codex Szakbizottság

Codex Committee on Meat (dokumentum kódjele: CX/M)

Titkárság: Németország

Első ülése: Kulmbach, 1965. október 28 - 30.

Utolsó ülése: Kulmbach, 1973. június 25 - 29.

A Főbizottság 16. ülése 1985-ben a Hús Szakbizottságot megszüntette.

Hatáskörének meghatározása:

A marha, borjú, birka, bárány és sertés osztályozására, leírására, valamint darabolt és egész testek osztályozására vonatkozó világszabványok és/vagy leírásos dokumentumok és/vagy útmutatók kidolgozása.

Húshigiénia Codex Szakbizottság

Codex Committee on Meat Hygiene (dokumentum kódjele: CX/MH)

Titkárság: Új-Zéland

Első ülése: London, 1972. április 10 - 15.

Utolsó ülése: Christchurch 2005. február 14-17.

Működése felfüggesztve

Hatáskörének meghatározása:

A húshigiéniára vonatkozó világszabványok és/vagy útmutatók kidolgozása a baromfihús kivételével.

Feldolgozott Hús és Baromfi Termékek Codex Szakbizottság

Codex Committee on Processed Meat and Poultry Products (dokumentum kódjele: CX/PMPP)

Titkárság: Dánia

Első ülése: Kulmbach, 1966. július 4 - 5.

Utolsó ülése: Koppenhága, 1990. október 8 - 12.

A Főbizottság 23. ülése 1999-ben a Szakbizottságot megszüntette.

Hatáskörének meghatározása:

A feldolgozott hústermékekre, beleértve forgalomba kerülő csomagolt húst és feldolgozott baromfi hústermékeket, világszabványok kidolgozása.

Hal és Haltermékek Codex Szakbizottság

Codex Committee on Fish and Fishery Products (dokumentum kódjele: CX/FFP)

Titkárság: Norvégia

Első ülése: Bergen, 1966. augusztus 29 - szeptember 2.

Hatáskörének meghatározása:

A friss, fagyasztott (beleértve gyorsfagyasztott) vagy másképp feldolgozott halra, rákfélékre és puhatestűekre vonatkozó világszabványok kidolgozása.

Fagylaltok, Jégkrémek és Étkezési Jeges Codex Szakbizottság

Codex Committee on Edible Ices (dokumentum kódjele: CX/IJ)

Titkárság: Svédország

Első ülése: Stockholm, 1974. február 18 - 22.

Utolsó ülése: Stockholm, 1976. október 11 - 15.

A Főbizottság 22. ülése 1997-ben a Szakbizottságot megszüntette.

Hatáskörének meghatározása:

A fagylaltok, jégkrémek és étkezési jeges minden fajtájára, beleértve gyártásukra használt keverékeket és porokat, vonatkozó világszabványok kidolgozása.

Levesek és Húslevesek Codex Szakbizottság

Codex Committee on Soups and Broths (dokumentum kódjele: CX/SB)

Titkárság: Svájc

Első ülése: Bern, 1975. november 3 - 7.

Utolsó ülése: Szent Gallén, 1977. november 7 - 11.

A Főbizottság 24. ülése 2001-ben a Szakbizottságot megszüntette.

Hatáskörének meghatározása:

A levesekre, erőlevesekre, húslevesekre vonatkozó világszabványok kidolgozása.

Gabonafélék és Hüvelyesek Codex Bizottság

Codex Committee on Cereals Pulses and Legumes (dokumentum kódjele: CX/CPL)

Titkárság: Amerikai Egyesült Államok

Első ülése: Washington, D.C. 1980. március 24 - 28.

Utolsó ülése: Washington, D.C. 1994. október 31 - november 4.

Működése felfüggesztve

Hatáskörének meghatározása:

A gabonafélékre, hüvelyesekre és termékeire vonatkozó világszabványok és/vagy útmutatók kidolgozása.

Növényi Fehérjék Codex Szakbizottság

Codex Committee on Vegetable Proteins (dokumentum kódjele: CX/VP)

Titkárság: Kanada

Első ülése: Ottawa, 1980. november 3 - 7.

Utolsó ülése: Ottawa, 1989. február 6-10.

Működése felfüggesztve

Hatáskörének meghatározása:

Bármely növényből származó, emberi fogyasztásra szánt, növényi fehérje termékekre vonatkozó meghatározások és világszabványok kidolgozása, illetve ezen termékeknek az élelmiszer ellátásban való használatára, táplálkozási követelményeire, biztonságára, jelölésére és egyéb szempontokra vonatkozó irányelvek kidolgozása.

Friss Gyümölcs és Zöldség Codex szakbizottság

Codex Committee on Fresh Fruits and Vegetables (dokumentum kódjele: Cx/FFV)

Titkárság: Mexikó

Első ülése: Mexikó City, 1988. június 6 – 10.

Hatáskörének meghatározása:

- a) a friss gyümölcs és zöldségre vonatkozó világszabványok és útmutatók kidolgozása;
- b) a gyorsan romlandó termékek szabványosításával foglalkozó ENSZ Európai Gazdasági Bizottság Munka Csoportjával való konzultáció a világszabványok és útmutatók kidolgozásában, különös tekintettel az átfedések elkerülésére;
- c) a friss gyümölcs és zöldség szabványosításával foglalkozó egyéb nemzetközi szervezetekkel való konzultáció.

Tej és Tejtermékek Codex Szakbizottság

Codex Committee on Milk and Milk Products (dokumentum kódjele: CX/MMP)

Titkárság: Új-Zéland

Első ülése: Róma, 1994. november 28 - december 2.

Hatáskörének meghatározása:

A Codex Alimentarius és Tej és Tejtermékekre vonatkozó Elvi Útmutató keretében tartozó tej és tejtermékekre vonatkozó nemzetközi útmutatók és szabványok kidolgozása.

Természetes Ásványvizek Codex Szakbizottság

Codex Committee on Natural Mineral Waters (dokumentum kódjele: CX/NMW)

Titkárság: Svájc

Első ülése: Baden/Aarzan, 1996. február 24 - 25.

Utolsó ülése: Fribourg 2000. október 30- november 1.

Működése felfüggesztve.

Hatáskörének meghatározása:

A természetes ásványvizekre vonatkozó regionális szabványok kidolgozása.

Megjegyzés: Ezt a Bizottságot a Főbizottság Regionális (Európai) Codex Bizottságként alapította, de hatáskörét a természetes ásványvizekre vonatkozó világszabványok kidolgozására is kiterjesztette.

Gyümölcslevek Szabványosításával foglalkozó EGB/ Codex Alimentarius Közös Szakértői Csoport

**Joint ECE/Codex Alimentarius Groups of Experts of Standardization. Fruit Juices
(dokumentum kódjele: CX/FJ)**

Első ülése: Genf, 1964. április 6 - 10.

Utolsó ülése: Róma 1990. november 12 - 16.

A Főbizottság 23. ülése 1999-ben a Csoportot megszüntette. Munkáját a Gyümölcslevek Task Forces vette át.

Hatáskörének meghatározása:

A gyümölcslevekre, koncentrált gyümölcslevekre és nektárookra vonatkozó világszabványok kidolgozása.

Gyorsfagyasztott Élelmiszerek Szabványosításával foglalkozó EGB/ Codex Alimentarius Közös Szakértői Csoport

**Joint ECE/Codex Alimentarius Groups of Experts Standardization. Quick Frozen Foods
(dokumentum kódjele: CX/QFF)**

Első ülése: Genf, 1965. szeptember 6 - 10.

Második ülése: Róma, 1980. szeptember 15 - 19.

A Főbizottság 23. ülése 1999-ben a Csoportot megszüntette.

Munkáját a Feldolgozott Gyümölcsök, Zöldség Szakbizottság vette át.

Hatáskörének meghatározása:

A Gyorsfagyasztott Élelmiszerek Szabványosításával foglalkozó EGB /Codex Alimentarius Közös Szakértői Csoport felelős a gyorsfagyasztott élelmiszerekre vonatkozó szabványok kidolgozásáért a Codex Alimentarius Általános Elveinek megfelelően. A Szakértői Csoport felelős a gyorsfagyasztott

élelmiszerekre vonatkozó szabványok kidolgozásáért, amelyeket a Főbizottság más Termék Bizottságok feladatkörébe nem utal át, mint Hal és Haltermékek, Hús, Feldolgozott Hús és Baromfi Codex Bizottságai. A Codex Termék Bizottságok által kidolgozott, gyorsfagyasztott élelmiszerekre vonatkozó szabványoknak meg kell felelnie a Gyorsfagyasztott Élelmiszerek Szabványosításával foglalkozó EGB/ Codex Alimentarius Közös Szakértői Csoport által elfogadott általános szabványnak, és koordinációs célokból rá kell hivatkozni.

3.2.3 Ideiglenes Codex Kormányközi Task Force-ok

Takarmányozás Ideiglenes Codex Kormányközi Task Force

Ad hoc Codex Intergovernmental Task Force on Animal Feeding (dokumentum kódjele: CX/AF)

Titkárság: Dánia

Első ülése: Koppenhága, 2000. június 13-15.
Utolsó ülése: Koppenhága, 2004. május 17-20.

A Főbizottság 27. ülése 2004-ben – miután mandátuma lejárt – megszüntette. Működésének új feladatokkal történő ismételt elindítása a Főbizottság 29. ülésén felmerült, arról a 30. ülés (2007-ben) fog dönteni.

Hatáskörének meghatározása:

- a) más Codex szakbizottságok eddigi munkáját is felhasználva befejezni a Jó Takarmányozás Útmutatót;
- b) megfogalmazni az élelmiszer-biztonsági szempontból fontos takarmányozási problémákat;
- c) számbavenni a Codex szakbizottságokban és egyéb nemzetközi szervezetekben folyó munkát és együttműködni velük.

Genetikailag Módosított Élelmiszerek Ideiglenes Codex Kormányközi Task Force

Ad hoc Intergovernmental Task Force on Foods Derived from Biotechnology (dokumentum kódjele: CX/FBT)

Titkárság: Japán

Első ülése: Chiba, 2000. március 14-17.

A Főbizottság 26. ülése 2003-ban – miután mandátuma lejárt – megszüntette. A 27. ülés 2004-ben, 2009-ig tartó mandátummal újraalakította.

Hatáskörének meghatározása:

- a) útmutatók, szabványok, elvek kidolgozása a genetikailag módosított élelmiszerekre;

- b) koordinálni és együttműködni más Codex szakbizottságokban, nemzetközi szervezetekben folyó munkákkal;
- c) a genetikailag módosított élelmiszerek kockázat elemzésére vonatkozó dokumentumok kidolgozása, együttműködés a területen más szakbizottságokkal és szervezetekkel.

Gyümölcs és Zöldséglevek Ideiglenes Kormányközi Task Force

Ad hoc Codex Intergovernmental Task Force on Fruit and Vegetable Juices (dokumentum kódjele: CX/FJ)

Titkárság: Brazília

Első ülése: Brasilia, 2000. szeptember 18-22.

Utolsó ülése: Fortaleza, 2004. október 11-15.

A Főbizottság 28. ülése, 2005-ben – miután mandátuma lejárt – megszüntette.

Hatáskörének meghatározása.:

- a) a meglévő gyümölcs és zöldséglé Codex dokumentumok felülvizsgálata és átdolgozása;
- b) a gyümölcs és zöldséglé mintavételi és vizsgálati módszerek felülvizsgálata és korszerűsítése;

Gyorsfagyasztott Élelmiszerek Előállítása és Kezelése Ideiglenes Codex Kormányközi Task Forces

Codex ad hoc Intergovernmental Task Force on Processing and Handling of Quick Frozen Foods

Titkárság: Thaiföld

A Főbizottság 2006-ban kétéves időtartamra és egyetlen ülésre hozta létre. Feladata, hogy a Gyorsfagyasztott Élelmiszerek Előállítása és Kezelése Nemzetközi Eljárási Kézikönyv fennmaradt problémáit megoldja és azt véglegesítse.

Antimikrobiális Rezisztencia Ideiglenes Codex Kormányközi Task Force

Codex ad hoc Intergovernmental Task Force on Antimicrobial Resistance

Titkárság: Koreai Köztársaság

A Főbizottság 2006-ban 2007-el kezdődő négyéves időszakra hozta létre.

Hatáskörének meghatározása:

A takarmányokból, állatokból az élelmiszerekbe kerülő antimikrobiálisan rezisztens mikroorganizmusok emberi egészséget érintő hatásának vizsgálata. A veszélyek csökkentését segítő, kockázat becslésen alapuló intézkedések kifejlesztése.

3.2.4 Regionális Koordinációs Szakbizottságok

Afrika Koordinációs Szakbizottság

FAO/WHO Coordinating Committee for Africa (dokumentum kódjele: CX/AFRICA)

Első ülése: Róma, 1974. június 24-27.

Ázsia Koordinációs Szakbizottság

FAO/WHO Coordinating Committee for Asia (dokumentum kódjele: CX/ASIA)

Első ülése: New Delhi 1977. január 10-16.

Európa Koordinációs Szakbizottság

FAO/WHO Coordinating Committee for Europe (dokumentum kódjele: CX/EURO)

Első ülése: Bern, 1965. július 1-2.

Latin Amerika és Karib Térség Koordinációs Szakbizottság

FAO/WHO Coordinating Committee for Latin America and the Caribbean (dokumentum kódjele: CX/LAC)

Első ülése: Róma, 1976. március 25-26.

Közel-Kelet Koordinációs Szakbizottság

FAO/WHO Coordinating Committee for the Near East (dokumentum kódjele: CX/NEA)

Első ülése: Kairó, 2001. január 29- február 1.

Észak-Amerika és Délnyugat Csendes Óceáni Térség Koordinációs Szakbizottság

FAO/WHO Coordinating Committee for North America and the South West Pacific (dokumentum kódjele: CX/NASWP)

Első ülése: Honolulu, 1990. április 30- május 4.

A Titkárságot ellátó ország folyamatosan változó.

Hatáskörük (valamennyi szakbizottságra):

- a) a térség szabályozási és ellenőrzési problémáinak és szükségleteinek meghatározása;
- b) lehetőség nyújtása a szakbizottságon belül a térség országainak kölcsönös információ-cseréjére;
- c) a térség számára fontos világméretű szabványok kidolgozásának javaslása a Főbizottság számára;
- d) a térségi kereskedelemben fontos élelmiszerek regionális szabványainak kidolgozása;

- e) a Főbizottság figyelmének felhívása a térség Codex munkával kapcsolatos speciális problémáira;
- f) koordinációs segítség nyújtása a térségben folyó valamennyi szabványosítási tevékenységhez;
- g) általános koordinációs tevékenység minden a térségben folyó, a Főbizottság által támogatott témában;
- h) segítségnyújtás a Codex szabványok és egyéb dokumentumok térségen belüli használatához.

4. A Magyar Codex munka szervezete

- 4.1 A Codex szabályai szerint minden tagországnak meg kell neveznie egy Kapcsolattartó Pontot (Codex Contact Point). Ezen keresztül érkezik, illetve megy ki minden információ a Codexhez, így általában ez az ország Codex munkájának szervezője is.

Magyarországon a kilencvenes évek elejéig az akkori Magyar Szabványügyi Hivatal volt, azóta a (mai nevén) Központi Élelmiszer-tudományi Intézet a magyar Kapcsolattartó Pont.

Elérhetősége: Dr. Váradi Mária m.varadi@cfri.hu

- 4.2 A kilencvenes évek végére – a Codex szerepének, így a magyar Codex tevékenység fontosságának növekedésével – szükségessé vált a munka szélesebb alapokra helyezése.

Ezért a FAO Magyar Nemzeti Bizottság elnöke az érdekelt minisztériumok, termelői-, fogyasztóvédelmi – szervezetek és a tudományos élet képviselőiből 15 fős FAO/WHO Codex Alimentarius Magyar Nemzeti Bizottságot hozott létre a Codex munka irányítására. A testület működése azóta jogilag is szabályozottá vált, előbb az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvényben, majd (jelenleg hatályosan) a 340/2006 (XII.23.) Korm. rendeletben.

A Bizottság Titkárságát a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, illetve annak Élelmiszeripari Osztálya látja el.

A Bizottság elnöke: dr. Szerdahelyi Károlyné szerdahelyik@fvm.hu

A Bizottság titkára: Szöllösi Réka szollosir@fvm.hu

- 4.3 A nemzeti Codex munkának a gyakorlatban három szintje van:

- Hazai szint:

Itt egyrészt biztosítani kell azt, hogy a magyar szakemberek ismerjék a Codex rendszerét és ha szükségük van erre (elsősorban külkereskedelmi kapcsolataikban) el tudják érni a számukra fontos Codex dokumentumokat. Másrészt biztosítani kell, hogy az egyes Codex dokumentumok kidolgozásához akár írásban, akár a szakbizottsági üléseken, illetve az EU egyeztetéseken (lásd a továbbiakban) adott magyar állásfoglalás minden érdekelt fél véleményét figyelembe vegye.

- EU-szint:

2005-től az Európai Unió a Codex teljesjogú tagja lett. Az EU szabályaiból következően ettől kezdve:

Azon Codex munkákban, melyek az EU szerződések szerint közös („brüsszeli”) hatáskörbe tartoznak a Codex-ben az EU Bizottsága képviseli a teljes Közösséget. Az EU Bizottság állásfoglalásai kialakításához természetesen (a Codex üléseket megelőzően brüsszeli üléseken) kikéri az EU tagállamok véleményét. Az általános Codex szakbizottságok legtöbbje témája ilyen, közösségű hatáskörű.

- A nem közösségű hatáskörű témákban az EU tagállamok önállóan képviselik álláspontjukat. Az eredményesebb fellépés érdekében azonban ilyenkor is megpróbálják (szintén a Codex üléseket megelőző brüsszeli üléseken) állásfoglalásaikat egyeztetni.

- Codex szint:

Ez a Codex testületek üléseit jelenti, ahol kellő szakértelemmel, diplomáciai érzékkel és nyelvtudással kell a magyar édeket a lehető legeredményesebben érvényesíteni.

Ezeket a tevékenységeket az előbbi pontban említett Codex Magyar Nemzeti Bizottság csak általános keretekben, elvekben tudja irányítani. A konkrét munkára (információ, magyar álláspontok kidolgozása) minden működő Codex szakbizottságnak megfelelő magyar szakbizottságot hozott létre.

Ezek elnökei és titkárai a következők:

Megnevezés	Elnöke	Titkára
Élelmiszeradalékok	Dr. Sohár Pálné	Fekete Zoltán
Élelmiszer szennyezőanyagok	Dr. Sohár Pálné	Varga Ildikó
Élelmiszerhigiénia	Szeitzné dr. Szabó Mária	Dr. Süth Miklós
Húshigiénia	Dr. Süth Miklós	
Élelmiszerjelölés	Ősz Csabáné	Szöllősi Réka
Analitika és mintavétel	Dr. Várdi Mária	Dr. Tóth Tiborné
Peszticid maradékok	Dr. Szerleticsné Túri Mária	Dr. Gyórfi László
Állatgyógyszer madékok	Ácsné dr. Kovacsics Loréna	Dr. Czakó Klára
Import-Export Ellenőrzés és Tanúsítás	Szeitzné dr. Szabó Mária	Dr. Kerti Ágnes
Táplálkozás-tudomány és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek	Dr. Horacsek Márta	Dr. Barna Éva
Feldolgozott Gyümölcs-Zöldség	Sósné dr. Gazdag Mária	
Olajok-Zsírok	Kurucz Józsefné dr.	Kővári Józsefné
Hal és Haltermék	Gábor János	Dr. Kovács Melinda
Friss Gyümölcs-Zöldség	Dr. Németh Lajos	Ecsedi István
Tej- és Tejtermék	Dr. Unger András	Dr. Novák Árpád
Genetikailag Módosított Élelmiszerek	Dr. Bánáti Diána	Gelencsér Éva
Gyümölcslevek	Dr. Molnár Pál	Kiss Gáborné
Takarmányozás	Salamon Aurél	Dr. Hibbey Marót
Ásványvíz	Dr. Borszéki Béla	Korcsog Attila
Csokoládé és Kakaótermékek	Dr. Mohos Ferenc	Ősz Csabáné
Cukor	Dr. Zsigmond András	Boros Ilona
Antimikrobiális Rezisztencia	Dr. Nagy Béla	Juhászné Dr. Kaszanyitzky Éva

5. A Codex dokumentumok elérhetősége

A Codex céljainak eléréséhez nem elég a dokumentumok kidolgozása. A rendszernek biztosítania kell azt is, hogy azok az egész világon elérhetőek legyenek.

Ennek első feltétele a nyelv.

A Codexet az ENSz szakosított szervezetei működtetik. A tárgyalásokon és a dokumentumokban általánosan három un. munkanyelvet az angolt, franciát és spanyolt használják. Ezeken érhető el valamennyi dokumentum.

Az elérhetőség második feltétele a publikálás.

Erre a Codex mindig különös gondot és sok pénzt fordított.

A dokumentumok kidolgozásának mentetében sokszorosított formában a tagországoknak és a megfigyelő szervezeteknek eljuttatja az anyagokat. A kész, elfogadott dokumentumokat önálló füzetek formájában (pl. a jelölés, a higiénia, stb.) vagy egyes szakbizottságonként összegyűjtve kinyomtatja és mindenkinek eljuttatja. Ez a nyomtatott elérhetőség még ma is működik.

Az utóbbi években azonban teljessé vált a Codex dokumentumok elektronikus elérhetősége is.

A Codex honlap címe: www.codexalimentarius.net. Ezen angol, francia és spanyol nyelven elérhető:

- A Codex ismertetése (About Codex)
- Az ülésekkel és egyéb eseményekkel kapcsolatos anyagok (Meetings and Events)
- Az elfogadott dokumentumok (Official Standards)

A fentiek mellett a Codex-el szoros, vagy lazább kapcsolatban lévő szervezetek anyagaihoz is kapcsolatot biztosít.

Ezek:

Közvetlen szervezetek (Related Codex Links)

Itt a tudományos háttér anyagok, valamint a fejlődő országok Codex részvételét segítő un. Trust Fund érhető el.

Közvetett szervezetek (External Links)

Itt a WTO, WHO és más szervezetek anyagai érhetőek el.